

Mikromuovit maaperässä

Salla Selonen (Suomen ympäristökeskus, Syke)

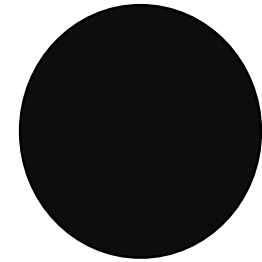
Salla.selonen@syke.fi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Mitä ovat mikromuovit?

Kaikki muovihiukkaset 1 μm – 5 mm

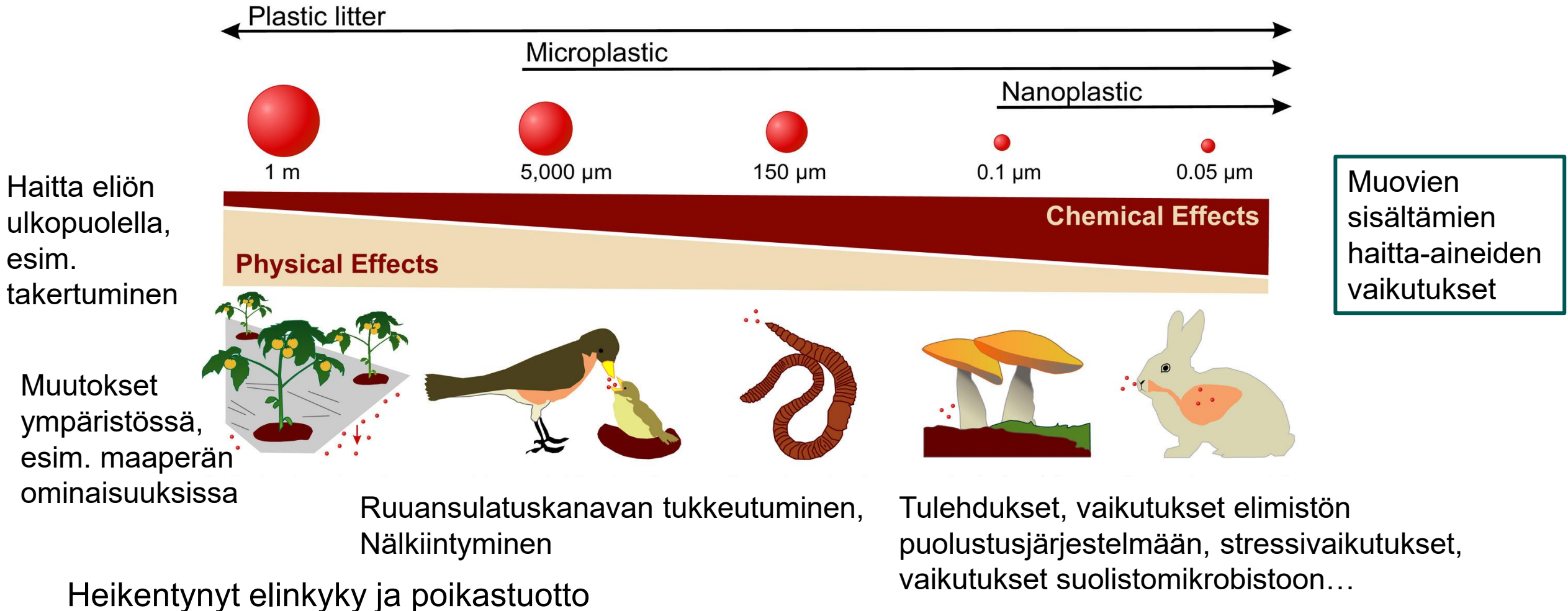

Lukemattomasti vaihtelevia ominaisuuksia: koko, muoto, pehmeys, polymeeri, tiheys, lisäaineet...

MINNE kulkeutuvat

MITEN vaikuttavat

Mikromuovien vaikutukset

Primaariset: Valmistettu pieniksi

- **REACH (EU) 2023/2055:** Markkinoille ei saa saattaa aineita, joissa tarkoituksella lisättyjä mikromuoveja enemmän kuin 0,01 % (siirtymä-ajat)
- 2028 lannoitevalmisteet, maatalous- ja puutarhatuotteet
- 2031 kasvinsuojeluaineet, pinnoitetut siemenet ja biosidivalmisteet

Sekundaariset: Syntyvät irtoamalla tai kulumalla

**Vaikeampi vaikuttaa
lainsäädännöllä!**

Mikromuovilähteitä maaperään

Hidasliukoiset lannoitteet

Torjuntaineet

Pinnoitetut siemenet

Ajoneuvojen rengaspöly

Kierrätyslannoitteet (Jätevesiliete ja biojäte)

Maa- ja puutarhatalouden muovit

Pinnoitemateriaalit

Roskaantumisen

Kastelu, ilmalaskeuma

jne...

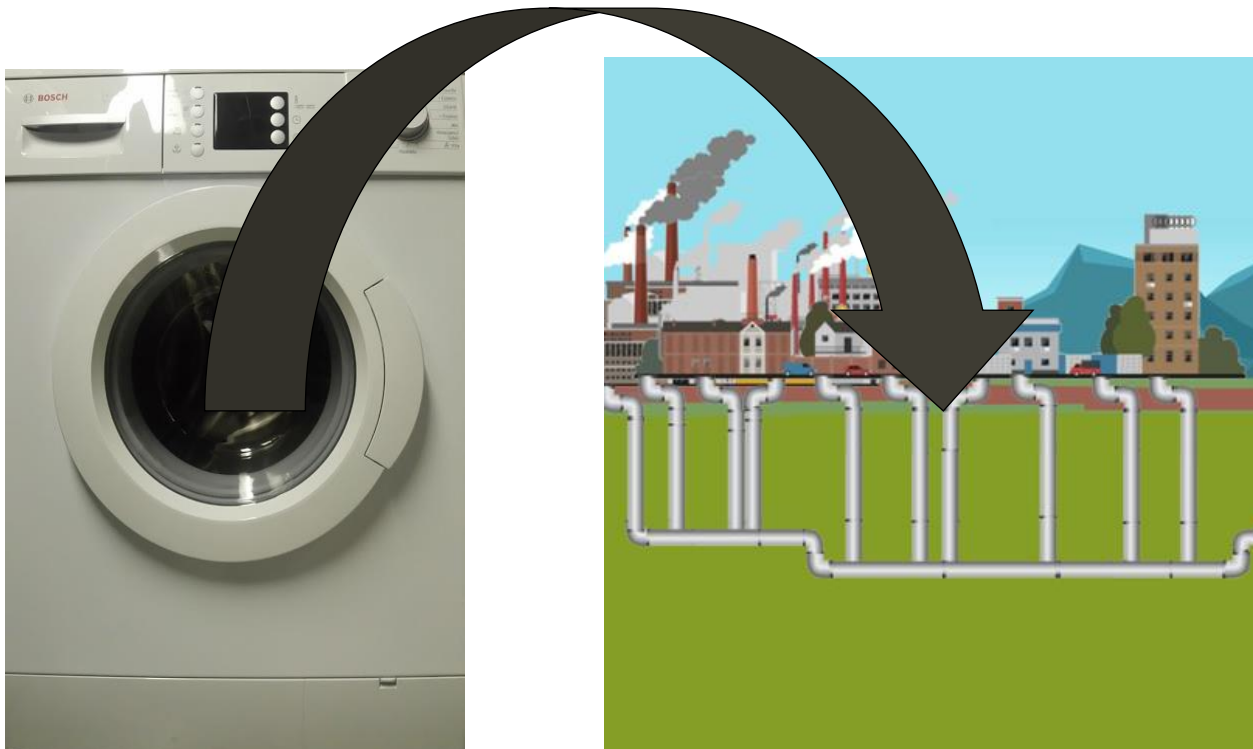
Jätevesiliete

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Synteettiset tekstiilit → kuidut → Liete

Yhdestä pesukoneellisesta synteettisiä tekstiilejä voi vapautua tuhansia tai jopa miljoonia kuituja jäteveteen

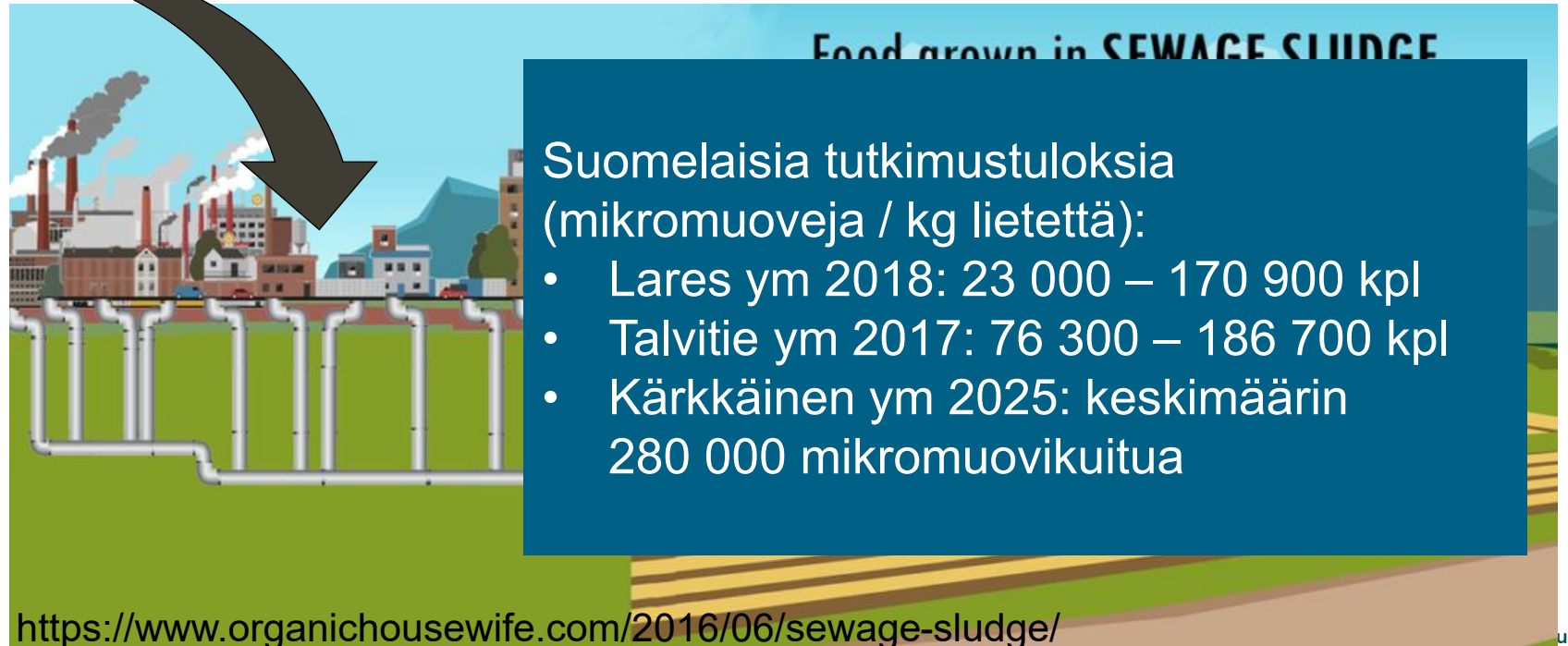

80 – 99 % kuiduista päätyy puhdistamolietteeseen

Liete: Tilanne Suomessa?

135 000 tonnia lietettä vuodessa (kuivana)
47% maatalouteen
40-45% viherrakentamiseen

Jos noin 100 000 muovihiukkasta / kg
→ Noin 14×10^{12} hiukkasta lietteessä vuosittain
→ Noin 12×10^{12} hiukkasta maperään vuosittain

Suomalaisia tutkimustuloksia
(mikromuoveja / kg lietettä):

- Lares ym 2018: 23 000 – 170 900 kpl
- Talvitie ym 2017: 76 300 – 186 700 kpl
- Kärkkäinen ym 2025: keskimäärin 280 000 mikromuovikuitua

<https://www.organichousewife.com/2016/06/sewage-sludge/>

Biojätepohjaiset lannoitteet

Kuva: Timo Heikkala /
Maaseudun tulevaisuus

Mikromuovit biojätteistä (kotitaloudet, kaupat...)

- Kansallinen MMM:n asetus 964/2023 sekä EU:n lannoitevalmisteasetus (2019/1009) (CE-merkityille tuotteille)
- Molemmissa raja-arvo epäpuhtauksille: 5 g/kg (0,5%) muovia, lasia tai metallia tai enintään 10 g/kg (1%) näitä yhteensä (vuodesta 2028 eteenpäin puolet vähemmän)
- Raja-arvo koskee vain yli 2 mm kokoisia epäpuhtauksia

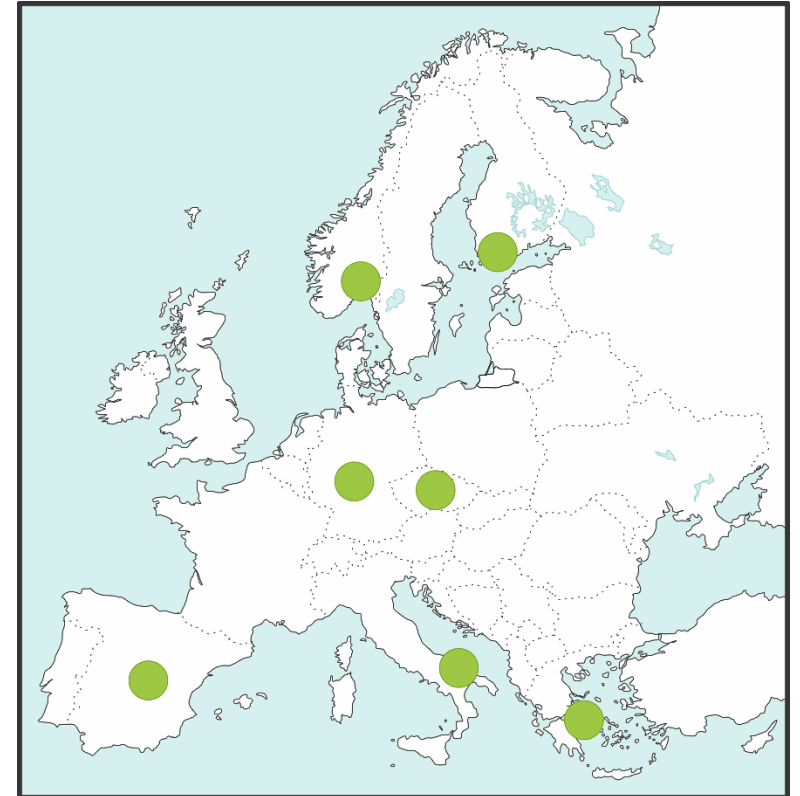
Huolellinen synnytyspaikkalajittelu tärkeää!
Muovit pois biojätteen seasta jo lajitteluvaiheessa

Kuva: Timo Heikkala / Maaseudun tulevaisuus

Mikromuovien esiintyminen Eurooppalaisissa maatalousmaissa (PAPILLONS-hanke)

- Näytteenotto 7 maasta yhteensä 70 pellolta (Suomesta 10 peltoa)
    - Biojätepohjaiset lannoitteet (komposti)
    - Jätevesilietepohjaiset lannoitteet
    - Katemuovien käyttö
    - Kontrollikohteet (ei yllä mainittuja käsittelyjä)
  - 6 kohteelta löytyi huomattavasti enemmän mikromuoveja
    - 1 Kontrollikohde (lähellä vanhaa muoviteollisuutta)
    - 1 Katemuovikohde
    - 3 Biojätekomposti-kohdetta (1 Suomesta)
    - 1 Biojäte + jätevesiliete –kohde (Suomesta)
- Yleisin muovityyppi biojätepusseissa käytetty biohajoava PBAT

Myös muissa tutkimuksissa biojätepohjaiset lannoitteet todettu merkittäväksi mikromuovien reitiksi maaperään

Maa- ja puutarhatalouden muovit

MicrAgri (MMM, Makera)

Suomen ympäristökeskus (Syke), Ruokavirasto ja Luonnonvarakeskus (Luke)

- Loppuraportti: <https://helda.helsinki.fi/items/c4d99d0a-e5d9-4a40-986c-d06bc8914681>

PAPILLONS (EU, Horizon2020)

20 maata Euroopasta; Suomesta Syke ja Luke

PlastLIFE (EU, Life)

17 partneria Suomesta, Syke koordinoi

- Toimeenpanee **Suomen Muovitekarta-ohjelmaa**

Horizon2020
European Union Funding
for Research & Innovation

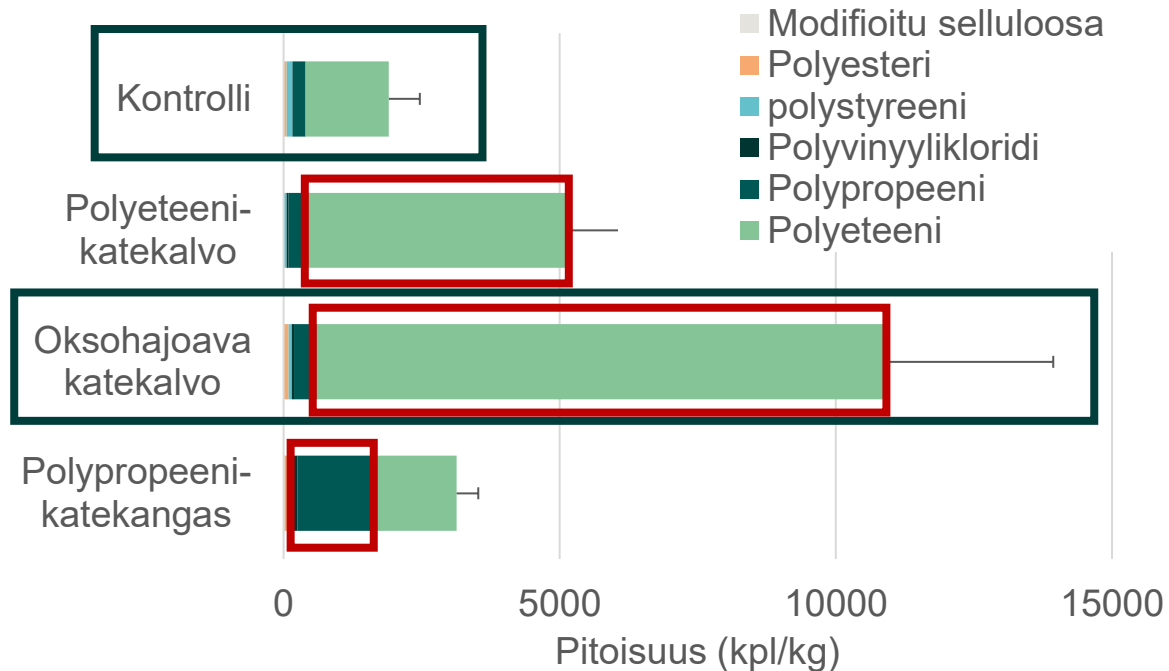
LIFE21-IPE-FI-PlastLIFE

PlastLIFE-hanke saa EU:n LIFE-ohjelmasta rahoitusta, jolla hankkeen materiaalit on tuotettu. Materiaalien sisältö edustaa ainoastaan hankkeen omia näkemyksiä, joista CINEA/Euroopan komissio ei ole vastuussa.

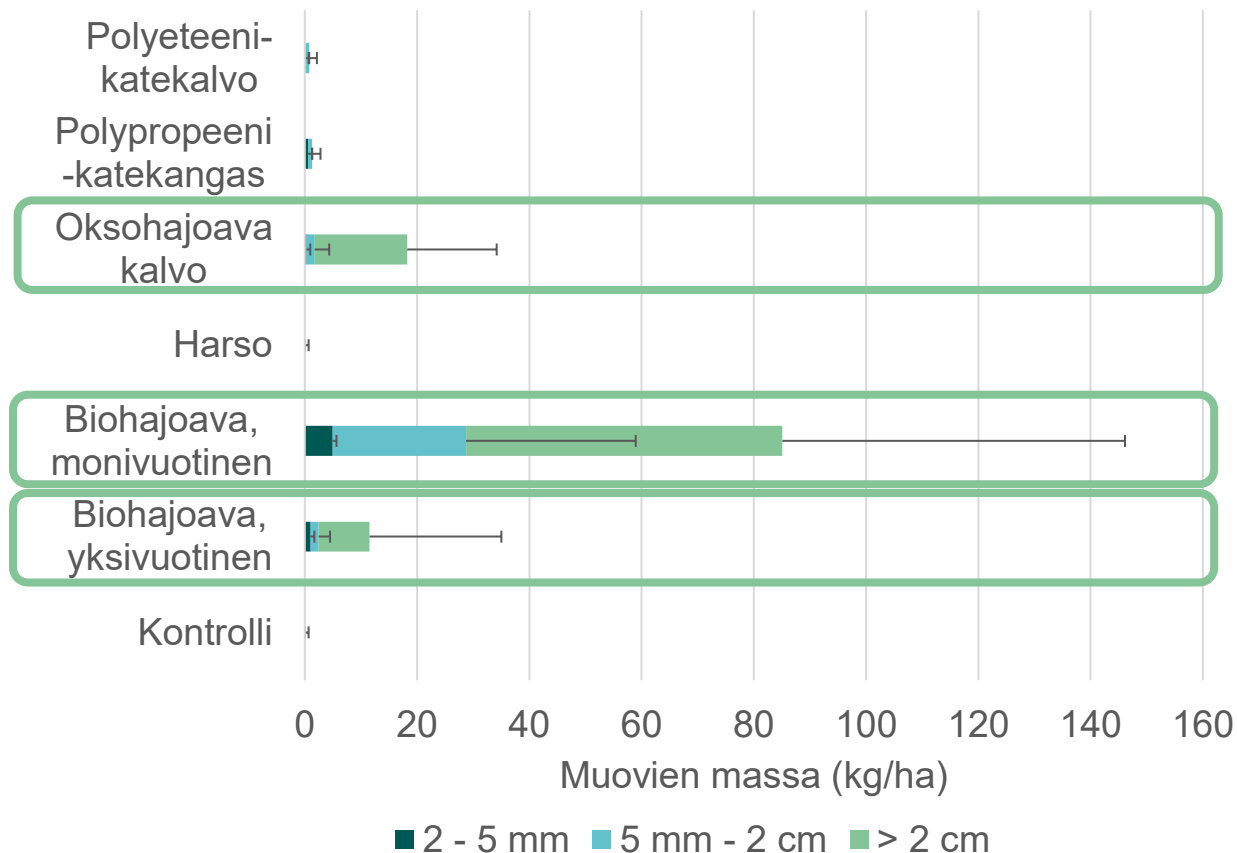
| plastlife.fi | [#plastlife](https://twitter.com/plastlife) |

Mikromuovit (alle 5 mm) erilaisilla katemuovikohteilla (MicrAgri-hanke)

- Myös kontrollikohteelta löytyi mikromuoveja, mutta vähiten
- Eniten oksohajoavan muovin hiukkasia (oksohajoavien muovien markkinoille tuomisen kieltö SUP-direktiivi EU 2019/904)
- Kaikilta kohteilta löytyi eniten sitä muovityyppiä, mitä alueella oli käytetty → Materiaalit ovat mikromuovilähteitä maaperään

Yli 2 mm kokoiset muovinkappaleet katemuovikohteilla (MicrAgri-hanke)

- Eniten muovia löytyi monivuotisen biohajoavan muovin käytön jälkeen
  - Seuraavaksi eniten oksohajoavien ja yksivuotisten biohajoavien muovien käytön jälkeen
- Myös monet viljelijät ovat havainneet biohajoavien muovien hajoamisen olevan puutteellista

Biohajoavien muovien hajoaminen Pohjois- ja Etelä-Euroopan pelloilla

PAPILLONS-hanke (University of Athens, Syke, Luke, University of Bari)

- Kenttäkokeessa seurattiin biohajoavan katekalvon hajoamista 2,5 vuoden ajan
- Kreikassa hajosi noin 6 kk:ssa
- Italiassa hajoaminen hitaampaa kuin Kreikassa, mutta 80% hajonnut 2,5 vuodessa
  - Erilainen materiaali
- Suomessa sama materiaali kuin Kreikassa, mutta hajoaminen hidasta: 40% hajonnut 2,5 vuodessa
  - Matala lämpötila
  - Maan ominaisuudet

→ Pohjoiset olosuhteet tulisi huomioida hajoamiskriteereissä

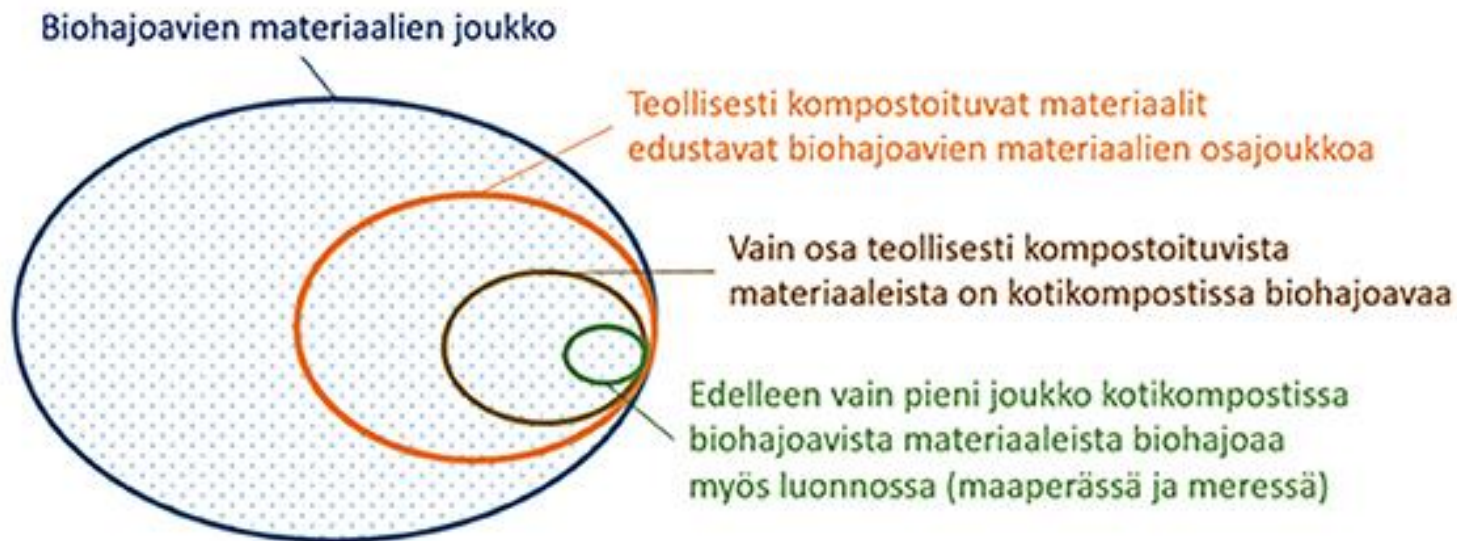

Biohajoavuus riippuu ympäristöolosuhteista

Eri standardeja hajoamisen todentamiseen eri olosuhteissa:

- SFS-EN 13432: Teollinen kompostointi (90% hajoavuus teollisessa kompostoinnissa)
- SFS-EN 17033:2018: Biohajoavat katekalvot (90% biohajoavuus 24 kuukaudessa maaperässä)
- ISO 17556:2019: Maaperä (25°C, jauhettu enintään 5 mm kokoiseksi)

Tärkeää huomioida, mihin ympäristöön biohajoava materiaali päätyy

Biohajoavina markkinoitaville katekalvoille ei ole velvoittavia vaatimuksia hajoavuuden osoittamisesta

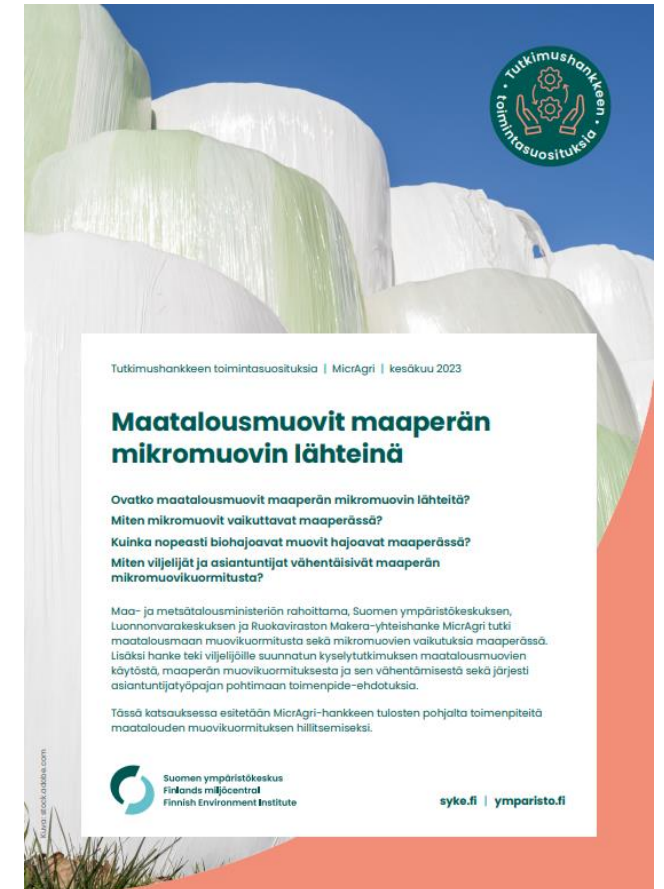
CE-merkityille tuotteille hajoamiskriteerit, mutta hajoamisen todentamisessa ei huomioida pohjoisia olosuhteita

Hankkeiden toimintasuosituksia

Poimintoja MicrAgri-hankkeen toimintasuosituksista maaperän mikromuovikuormituksen hillitsemiseksi

- Muovijätteen kerääminen, lajittelu ja säilytys niin etteivät pääse repeytymään eikä leviämään ympäristöön
- Materiaalien ja teknisten ratkaisujen kehittäminen
- Jätevesilietteen ja sen lannoitekäytön sääntelyn kehittäminen
- Roskaamisen, luvattomien kaatopaikkojen ja tuotemerkintöjen valvonnan tehostaminen
- Tiedon jalkauttaminen, käytäntöjen jakaminen
- Biohajoaville muoveille pohjosiin olosuhteisiin sopivat biohajoavuuskriteerit, velvoittava sertifiointi ja selkeät merkinnät

<https://helda.helsinki.fi/items/9771af46-601e-46fb-a2cc-89d80ec150ba>

PlastLIFE-hankkeen toimintasuosituksia biohajoaville muoveille (nostoja)

- Biohajoavia muoveja tulee käyttää vain niihin käyttötarkoituksiin, joissa biohajoavuudesta on hyötyä ja jos materiaalia ei voida kierrättää
- Biohajoamisen on toteuduttava siinä ympäristössä mihin materiaali lopulta päätyy
- Tarvitaan velvoittava sertifiointijärjestelmä. Sertifikaattien ja standardien on varmistettava hajoavuus myös Suomen kylmissä olosuhteissa
- Läpinäkyvyyttä muovien koostumuksesta ja lisäaineista tulee lisätä

<http://hdl.handle.net/10138/600589>

LIFE21-IPE-FI-PlastLIFE

PlastLIFE-hanke saa EU:n LIFE-ohjelmasta rahoitusta, jolla hankkeen materiaalit on tuotettu. Materiaalien sisältö edustaa ainoastaan hankkeen omia näkemyksiä, joista CINEA/Euroopan komissio ei ole vastuussa.

|plastlife.fi| #plastlife|

YVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLI

SUOMEN
BIOKIERTO &
BIOKAASU RY

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Kiitos

Suomen ympäristökeskus (Syke): Annika Johansson, Sari Kauppi, Niina Kärkkäinen, Milja Räisänen, Vili Saartama, Markus Sillanpää, Jyri Tirroniemi, Ilse Heiskanen, Minna Sepponen

Luonnonvarakeskus: (Luke): Johanna Nikama, Ansa Palojarvi, Helena Soinne, Sannakajsa Velmala

Ruokavirasto: Liisa Maunuksela, Essi Roininen

Turun yliopisto: Johanna Yliskylä-Peuralahti, Hanna Kivistö, Veijo Pönni, Roosa Saarinen,

Agricultural University of Athens, Greece: Demetres Briassoulis, Antonis Mistriotis, Christina Pyromali

University of Bari Aldo Moro, Italy: Fabiana Convertino, Evelia Schettini, Giuliano Vox

IPCB-CNR, Italy: Sabrina Carola Carroccio, Pierfrancesco Cerruti, Sandro Dattilo

University of Bayreuth, Germany: Sarmite Kernchen, Christian Laforsch, Martin Löder

Norwegian Institute for Water Research (NIVA), Norway: Rachel Hurley, Luca Nizzetto

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Horizon2020
European Union Funding
for Research & Innovation

Maa- ja metsätalousministeriö

LIFE21-IPE-FI-PlastLIFE

PlastLIFE-hanke saa EU:n LIFE-ohjelmasta rahoitusta, jolla hankkeen materiaalit on tuotettu. Materiaalien sisältö edustaa ainoastaan hankkeen omia näkemyksiä, joista CINEA/Euroopan komissio ei ole vastuussa.

| plastlife.fi | [#plastlife](https://twitter.com/plastlife) |